

## Nr 138.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse från inbetalning till kyrkofonden av vissa för avlöning åt extraordinarie präster i Stockholm utbekomna medel; given Stockholms slott den 19 februari 1926.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Majestäts  
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,  
enligt Dess nådiga beslut:

**GUSTAF ADOLF.**

*Olof Olsson.*

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden; hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1926.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson, anför härefter:

Enligt § 1 i förordningen den 1 november 1872 angående ordnande av prästerskapets i de territoriella församlingarna i Stockholm avlöning skulle lönerna för detta prästerskap beräknas så, att det extraordinarie prästerskapet kunde, såsom dittills, av det ordinarie avlönas. Enahanda bestämmelse var meddelad i § 1 i förordningen den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande av prästerskapets inkomster, vilken förordning gällde det territoriella prästerskapet i riket utom Stockholm.

Genom den nya lagstiftning rörande det ecklesiastika avlöningsväsendet, som beslöts år 1910, har bland andra ändringar införts även en förändring i avseende å sättet för det extraordinarie prästerskapets avlöning. Detta

*Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 115 häft. (Nr 138.)*

prästerskap skall ej längre avlönas av adjunktstagaren utom så vitt angår dels tillhandahållande av bostad och vivre samt skjuts i tjänstären den och dels utgörandet av vikarierarvode. Den egentliga avlöningen, som utgår i form av adjunktisarvode, skall gottgöras adjunkten av kyrkofonden.

Bestämmelsen härutinnan skall enligt 25 § första stycket lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 (nr 141, sid. 27) lända till efterrättelse för prästerskapet inom varje särskilt stift, så snart på grund av samma lag fastställd lönereglering vunnit tillämpning beträffande något till samma stift hörande pastorat. Härvid avsågs emellertid icke att bereda de ordinarie prästerna i icke nyreglerade pastorat någon lindring i deras förpliktelser med hänsyn till adjunkternas avlöning. Det stadgades därför i sagda författningsrum bland annat, att ordinarie präst, vars lön utginge enligt äldre lönereglering, skulle till kyrkofonden inbetala vad honom enligt gällande prästmötesbeslut ålåg att för avlöning av extraordinarie präst utgiva utöver förmånerna av bostad och vivre samt skjuts i tjänstären den. En häremot svarande bestämmelse har intagits i 8 § kyrkofondslagen.

Genom kungörelse den 10 april 1915 (nr 97) hava bestämmelser meddelats angående inbetalning till kyrkofonden av medel av ifrågavarande slag. Enligt dessa bestämmelser åligger det vederbörande domkapitel att årligen länsvis upprätta längder över präster inom stiftet, vilka jämlikt 25 § löneregleringslagen hava att för det tilländagångna ecklesiastikåret till kyrkofonden inbetala sådana avlöningsmedel, som i berörda paragraf omförmälas. I längderna skola angivas alla sådana omständigheter, som äro av beskaffenhet att inverka på betalningsskyldigheten eller beloppets storlek. Sedan en var av de i längderna upptagna tjänstinnehavarna fått tillfälle att yttra sig i ärendet, skola längderna, åtföljda av de avgivna yttrandena av domkapitlet med eget utlåtande överlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som har att, efter verkställd granskning, för en var tjänstinnehavare fastställa beloppet av de honom åliggande avgifterna. Uppbörden av avgifterna verkställas genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg.

Sedermera har genom en den 9 juni 1916 utfärdad lag (nr 233), innefattande tillägg till löneregleringslagen, stadgats att beträffande rättigheter och skyldigheter, som omförmälas i 25 § första stycket löneregleringslagen, skola för prästerskapet i Stockholms stad från och med den 1 maj 1916 gälla enahanda bestämmelser som för prästerskapet i Uppsala stift.

Berörda tilläggs lag har sin upprinnelse i en vid kyrkomötet år 1915 väckt motion, däri en bestämmelse av sagda innebörd föreslogs. Till stöd för detta förslag hade bland annat erinrats, att det extraordinarie prästerskapet i riket med undantag allenast för Stockholms stad och Visby stift, där någon ny lönereglering då ännu ej trätt i kraft, kommit i åtnjutande av den förbättrade avlöning, som den nya lagstiftningen medfört, samt framhållit den ogynnsamma ställning, i vilken de extraordinarie prästerna i Stockholm till

följd därav befunne sig i jämförelse med de extraordinarie prästerna ute i stiftet.

Lönereglering, fastställd enligt förordningen den 1 november 1872 upphörde att gälla i samtliga församlingar i Stockholm den 1 maj 1925, med undantag för Storkyrkoförsamlingen samt Katarina och Sofia församlingar, där sådan lönereglering upphör först den 1 maj 1926, ävensom för de under senare tid med staden införlivade Bromma och Brännkyrka församlingar, i vilka lönereglering, fastställd enligt förordningen den 11 juli 1862, gällde till respektive den 1 maj 1919 och den 1 maj 1921.

Angående de belopp, som ordinarie präst i Stockholm haft att före ikraftträdandet av lagen den 9 juni 1916 erlægga till adjunkt, lämnas vissa upplysningar dels i vederbörande sakkunnigas betänkande den 19 december 1912 angående reglering av det extraordinarie prästerskapets avlöning och dels i det statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden den 14 april 1916, som finnes i utdrag fogat vid den till 1916 års riksdag avlätna propositionen nr 201 angående förenämnda tillägg till den prästerliga löneregleringslagen. Därav framgår, att några allmänna föreskrifter och beslut rörande de under Stockholms stads konsistorium lydande extra prästmännens löneförhållanden icke finnes, att överenskommelse rörande avlöningen så gott som undantagslöst träffats mellan vederbörande samt att adjunkt vanligen plägat från adjunktstagaren åtnjuta i ett för allt omkring 1,200 kronor med undantag för senaste tiden, då ersättningen i allmänhet utgått med förhöjt belopp.

I och med ikraftträdande av förenämnda lag den 9 juni 1916 skulle Uppsala stifts prästmötesbeslut den 30 juni samt den 1 och 2 juli 1885 hava följts i förevarande avseende även beträffande Stockholms stad.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 december 1921 meddelade kyrkofondskommittén, att, såvitt kommittén inhämtat, några medel av här ifrågavarande slag aldrig blivit till kyrkofonden inbetalade från ordinarie präster i Stockholms icke nyreglerade församlingar. Kommittén anförde vidare, att, ehuru adjunktsarvoden för extraordinarie präster i sådana församlingar i åtskilliga fall utbetalats från kyrkofonden, denna fond alltså icke från adjunktstagarna erhållit den häremot svarande gottgörelse, som lagligen tillkomme fonden. Det kunde enligt kommitténs mening icke föreligga något skäl för kyrkofonden att i avseende å prästerskapet i Stockholm efterskänka de skyldigheter, som eljest överallt i riket fullgjordes, varför det finge anses skäligt, att de avlöningsbidrag, som det på grund av 25 § första stycket löneregleringslagen och bestämmelsen i lagen den 9 juni 1916 ålegat ordinarie präst att utbetala under tiden för ingången av ecklesiastikåret 1921—1922, efterräkningsvis uttoges från vederbörande. På grund härav hade kommittén velat bringa nu ifrågavarande förhållande till Kungl. Maj:ts kännedom för vidtagande av de åtgärder, Kungl. Maj:t kunde finna erforderliga för ändamålet.

I anledning av kyrkofondskommitténs berörda skrivelse hava infortrade yttranden avgivits den 7 februari 1922 av Stockholms stads konsistorium, den 6 september 1922 av överståthållarämbetet, den 21 oktober 1922 av statskontoret och den 12 december 1923 av kammarkollegiet.

*Konsistoriet* anförde huvudsakligen följande:

Konsistoriet hade kommit till den uppfattningen, att då intet prästmötesbeslut föreläge, innefattande bestämmelser om vad ordinarie präst i Stockholm skulle åligga att för avlöning av extraordinarie präst utgiva utöver förmånerna av bostad och vivre samt skjuts i tjänstären den, nu ifrågavarande bestämmelser icke vore tillämpliga på Stockholm. Skulle denna konsistoriets uppfattning icke kunna av Kungl. Maj:t godkännas, ville konsistoriet särskilt framhålla såväl svårigheten att utbetomma avgifter från befattningshavare, som antingen avlidit utan att lämna efter sig tillräckliga medel till avgifternas betalning eller av annan anledning lämnat sin tjänst, som även de ekonomiska svårigheter, som skulle åsamkas vederbörande befattningshavare, därest de skulle åläggas att inbetala avgifter från och med den 1 maj 1916. I Stockholm hade sällskapet för främjande av kyrklig självvård i sin verksamhet haft flera präster tjänstgörande med full prästerlig tjänstgöring. Sällskapet hade avlönat dessa prästmän i god tro, att, då år efter år inga avgifter till kyrkofonden infordrats, sådana ej skulle förekomma. För sällskapet skulle det medföra stora svårigheter att inbetala årliga avgifter från den 1 maj 1916. Kyrkoherdarna i de församlingar, inom vilka här avsedda prästmän tjänstgjort, hade visserligen anmält dem hos konsistoriet till erhållande av förordnande som pastorsadjunkter men kunde rimligtvis ej åläggas att inbetala de ifrågavarande avgifterna, alldenstund dessa prästmän ej avlönats av kyrkoherdarna och ej heller som pastorsadjunkter biträtt kyrkoherdarna i deras ämbete. På grund av det anförda hemställde konsistoriet att, därest bestämmelser i nu ifrågavarande avseende av Kungl. Maj:t meddelades, desamma icke måtte givas retroaktiv verkan.

Vid konsistoriets yttrande var fogat utdrag av konsistoriets den 7 mars 1922 hållna protokoll, vartill kyrkoherden C. W. Larsson till belysande av de skäl, som enligt hans uppfattning borde vara bestämmande för konsistoriets ståndpunkt, låtit anteckna, bland annat, följande:

I Stockholm har, såsom kyrkofondskommitterade också uppgiva, så vitt känt är, före den 1 maj 1916 icke funnits några allmänna föreskrifter eller beslut rörande de under stadens konsistorium lydande extraordinarie prästmännens löneförhållanden, utan har överenskommelse rörande avlöningen träffats mellan vederbörande. Det har därvid även så gott som undantagslöst varit så, att bostad och vivre aldrig lämnats in natura, ej heller vid avlöningen skilts mellan vad som skulle vara ersättning för bostad och vivre och vad som skulle vara därutöver utgående löneförmåner, utan ett visst belopp har lämnats i ett för allt. Vid bestämmandet av detta belopp har hänsyn tagits ej blott därtill, att de mången gång efter stockholmsförhållandena knappt avlönade ordinarie präster ej kunnat komma ut med större avbränning å sina egna inkomster, än även därtill, att de extraordinarie prästerna låtit sig nöja med en jämförelsevis liten avlöning, då tillfälle stått dem öppet i Stockholm att förskaffa sig en tillökning i sina inkomster från andra håll. Förhållandena hava sålunda varit så olika som möjligt i jämförelse med

det på Uppsala stift tjänstgörande extraordinarie prästerskapets, som i regel uppburit bostad och vivre in natura och därutöver måst tillförsäkras en avlöning, som i vanliga fall varit dess enda kontanta inkomst.

Då lagen den 9 juni 1916 kom till, var det, såsom av hela dess förhistoria framgår, dess egentliga syfte att bereda det extraordinarie prästerskapet i Stockholm samma förmåner, som redan tillkommit det extraordinarie prästerskapet i samtliga stift (utom Visby). Att bereda det ordinarie prästerskapet i Stockholm någon lindring i deras skyldigheter med avseende på avlöningen av deras biträden eller vikarier har aldrig varit avsett; men icke heller att pålägga det ordinarie prästerskapet några nya bördor, som aldrig förut ålegat detsamma. Efter den 1 maj 1916 finge de extraordinarie prästerna i Stockholm, som därtill voro berättigade, sitt adjunktsarvode ur kyrkofonden. Ersättningen för bostad och vivre m. m. utgick till dem från ordinarierna. Men denna ersättning sattes redan från början så högt, att ordinarierna utbetalade till de extraordinarie lika mycket i sådan ersättning som de förut hade betalat i ett för allt, eller i allmänhet 1,200 kronor per år. Konsistorium har under årens lopp gång på gång höjt detta belopp — till 1,500 kronor, 1,800 kronor, 2,400 kronor och slutligen till 3,000 kronor. Det torde med sanning kunna sägas, att de ordinarie tjänst innehavarna svårligen kunna belastas med större utgift för extraordinarie prästs avlöning än som sålunda utgår. Och att tänka sig att detta belopp skulle kunna uppdelas, så att en del därav ginge in till kyrkofonden, vore att beröva den extraordinarie prästen en för honom synnerligen väl behöflig del av hans inkomst, då man kan taga för givet, att det belopp, han bekommer av ordinarien, i alla händelser icke är tillräckligt att betäcka kostnaderna för bostad och vivre med däri ingående kostnad för värme, lyse, upppassning och tvätt.

Under sådana förhållanden torde det få anses hårt, om genom en bokstavig och formell tolkning av lagen den 9 juni 1916 de bestämmelser, som fattats på prästmöten i ärkestiftet och som aldrig varit gällande för Stockholm, skulle ålägga prästerskapet där skyldigheter, som aldrig förut ålegat dem.

*Överståthållarämbetet* anförde i sitt utlåtande bland annat:

Vad först beträffade själva rättsfrågan vore det visserligen sant, att i motiveringen till lagen den 9 juni 1916 endast framhölls önskvärdheten av att det extraordinarie prästerskapet i Stockholm tidigare än förhållandet skulle bliva vid allenast tillämpning av prästlönereglingslagen komme i åtnjutande av de fördelar, som i sistnämnda lag vore det extra ordinarie prästerskapet tillförsäkrade, men det syntes dock vara tydligt att avsikten varit att samtidigt de skyldigheter, som genom prästlönereglingslagen blivit det ordinarie prästerskapet ålagda, skulle gälla för samma prästerskap i Stockholm. Härför talade såväl ordalagen i lagen den 9 juni 1916 med dess omnämnande av de »skyldigheter», vilka omförmäldes i 25 § första stycket i prästlönereglingslagen, som det förhållandet, att man hade svårt att tänka sig, att lagstiftaren skulle velat ålägga kyrkofonden ifrågavarande förpliktelser utan att samtidigt tillerkänna fonden däremot svarande rättigheter. Att sådan grund för beräkningen av beloppen skulle gälla det prästmötesbeslut i förevarande avseende, som gällde för ärkestiftet, syntes icke böra vara föremål för tvekan.

Måste således rättsfrågan vara tydlig och klar, ställde det sig något annor-

lunda beträffande spörsmålet rörande den tidpunkt, från vilken det belopp, som det sålunda åläge det ordinarie prästerskapet i Stockholm att gälda, borde beräknas. Enligt kungörelsen den 10 april 1915 hade det tydligen ålegat Stockholms stads konsistorium att efter utgången av ecklesiastikåret 1917—1918 upprätta längd över de ordinarie präster inom staden, vilka hade att för det tilländagångna ecklesiastikåret inbetala ifrågavarande avlöningsmedel. Detta hade icke gjorts av konsistoriet, beroende därpå att enligt konsistoriets lagtolkning någon betalningsskyldighet i detta hänsende icke ålegat stadens ifrågavarande ordinarie präster. Att under sådana förhållanden och då dessa präster eller andra vederbörande under en längre följd av år i god tro underlåtit att gälda dessa avlöningsmedel fordra att de eller deras stärbhus nu skulle, på sätt av kyrkofondskommittén blivit ifrågasatt, efterräkningsvis gälda dessa belopp, syntes ingalunda vara med billighet överensstämmande.

Överståthållarämbetet hemställde därför, att skyldigheten att erlægga förevarande avgifter förklarades skola inträda med ingången av det ecklesiastikår, som inträtt närmast efter det kyrkofondskommitténs skrivelse ingivits eller således från och med ecklesiastikåret 1922—1923.

*Statskontoret* framhöll i sitt utlåtande, att ett uttagande efterräkningsvis hos vederbörande präster eller eventuellt deras stärbhus av ifrågavarande avlöningsmedel knappast kunde anses vara med billighet överensstämmande och anslöt statskontoret sig därför till den av överståthållarämbetet gjorda hemställan.

*Kammarkollegiet* anförde, att det syntes kollegiet otvivelaktigt hava författningsenligt ålegat konsistoriet att efter utgången av ecklesiastikåret 1916—1917 och därefter vid varje påföljande ecklesiastikårs utgång upprätta längder över de ordinarie präster inom staden, vilka hade att för det tilländagångna ecklesiastikåret till kyrkofonden inbetala de i 25 § prästlöne-regleringslagen omförmälda avlöningsmedel. Lika med kyrkofondskommittén hölle kollegiet därför före, att nu ifrågavarande avlöningsmedel för de sedan den 1 maj 1916 förflutna ecklesiastikåren borde efterräkningsvis uttagas från vederbörande. Huruvida av billighetsskäl anledning förefunnes till efterskänkande av kyrkofondens rätt i förevarande avseende syntes böra få bero på prövning i varje särskilt fall. För bedömande härav saknades i allt fall för det dåvarande tillräckligt material, och för ett efterskänkande av kyrkofondens rätt torde erfordras samtycke av riksdag och kyrkomöte. Kollegiet hemställde alltså, det täcktes Kungl. Maj:t anbefalla konsistoriet att omedelbart för tiden från och med den 1 maj 1916 upprätta sådana längder, varom förmäldes i kungörelsen den 10 april 1915, ävensom i övrigt förfara i enlighet med föreskrifterna i sagda kungörelse.

Enligt brev den 13 februari 1925 förordnade Kungl. Maj:t, att de åligganden, som enligt bestämmelserna i kungörelsen den 10 april 1915 åvilade Kungl. Maj:ts befallningshavande, skulle beträffande Stockholms stad tillkomma statskontoret. Därjämte anbefallde Kungl. Maj:t Stockholms stads

konsistorium att så snart ske kunde, för ecklesiastikåret 1916—1917 och varje följande ecklesiastikår, för vilket sådant icke i den uti förberörda kungörelse stadgade ordning ägt rum, med tillämpning av Stockholms läns markegångstaxor upprätta sådana längder, som i samma kungörelse avsåges, ävensom, efter inhämtande av yttranden från de i längderna upptagna tjänstinnehavarna eller deras rättsinnehavare, med eget utlåtande överlämna handlingarna till statskontoret, som hade att efter avgiftsbeloppens fastställande ånyo underställa ärendet i denna del Kungl. Maj:ts prövning.

Till åtlydnad härav har konsistoriet upprättat sådana längder samt inhämtat yttranden från de i längderna upptagna tjänstinnehavarna och deras rättsinnehavare. Flertalet av de sålunda hörda vederbörande hava endera bestritt skyldigheten för dem att erlægga ifrågakarande avgifter eller förklarat sig oförmögna därtill eller slutligen anhållit att bliva befriade från betalnings-skyldighet.

I skrivelse den 15 september 1925 har därefter *konsistoriet* anfört, bland annat, följande:

Som av handlingarna framgår hava längder jämväl upprättats beträffande pastoratsadjunkter, vilka under angivna tider haft vikarier. Då emellertid pastoratsadjunkterna vid fastställande av löneregleringar, i enlighet med lagen om reglering av prästerskapets avlöning, för prästerskapet i Stockholms församlingar icke betraktats som ordinarie prästmän, synes enligt konsistoriets förmenande sagda befattningshavare icke kunna anses skyldiga att till kyrkofonden inbetala här ifrågakarande belopp. Att arvode från kyrkofonden för hos pastoratsadjunkt anställd extraordinarie prästman rekviderats har givetvis grundats därå, att dessa befattningshavare tidigare ansetts intaga en ordinarie prästmans ställning.

Av de upprättade längderna och till dessa hörande yttranden torde framgå, att, om de uträknade beloppen skulle efterräkningsvis indrivnas, en betydande svårighet skulle i många fall uppstå vid denna indrivning, och, där en sådan indrivning läte sig göra, en icke ringa hårdhet göras gällande *dels* mot änkor och stärbhus efter avlidna präster, *dels* mot ännu levande ordinarier, vilka förutom den i förhållande till deras lön ganska betungande summa, vilken de hittills till sina adjunkter utgivit och måhända alltjämt årligen måste utgiva, skulle ytterligare betungas med en utgift på en gång av belopp, som skulle åsamka dem största bekymmer att anskaffa, *dels* mot prästerskapets änke- och pupillkassa, vilken skulle gälda alla belopp för sådana tjänster vilka stått lediga för kassans räkning och för vilka full redovisning till kassan av vederbörande församlingar lämnats, *dels* slutligen mot det av Stockholms kyrkliga angelägenheter högt förtjänta, av frivilligt insamlade medel helt beroende sällskapet för befrämjande av kyrklig själavård, vilket i sista hand måste anses skyldigt att gälda beloppen för alla de präster, vilka stått i sällskapetets tjänst och av detsamma avlönats, ehuru de formellt haft förordnande som adjunkter hos en eller annan kyrkoherde.

Konsistoriet vill icke bestrida, att en bokstavlig tolkning av ordalydelsen i § 25 av lagen om prästerskapets avlöning och lagen den 9 juni 1916 angående tillägg till förstnämnda lag synes giva vid handen att de omförmålda beloppen bort uttagas. Men konsistoriet vill i underdånighet anhålla, att, om Kungl. Maj:t icke skulle anse sig kunna efterskänka beloppen

på de grunder vilka konsistoriet i sitt yttrande den 7 februari 1922 anfört, Kungl. Maj:t ville göra framställning till riksdag och kyrkomöte om beloppens efterskänkande helt eller åtminstone till och med det ecklesiastikår, som slutar med den 30 april 1922, och detta på följande grunder: 1:o) vad konsistoriet nyss anfört om svårigheten att utkräva beloppen; 2:o) det är obestriddigt, att konsistoriet intill den dag, då kyrkofondskommitterades skrivelse den 17 december 1921 delgavs detsamma, varit i god tro att de ifrågavarande beloppen icke skulle uttagas och för denna mening haft stöd hos andra vederbörande myndigheter, samt att vederbörande betalningsskyldige varit i god tro att de icke hade någon skyldighet att erlægga något till kyrkofonden; 3:o) det är obestriddigt, att vid ärkestiftets prästmötes beslut år 1885 icke någon hänsyn tagits till förhållandena i Stockholm, vilka dock i det ifrågavarande ärendet äro betydligt olika förhållandena på ärkestiftet; 4:o) det är obestriddigt, att adjunktstagarna i Stockholm icke därigenom att adjunkterna erhöilo arvoden från kyrkofonden bereddes någon lindring i sina förpliktelser med avseende på adjunkternas avlöning. Några allmänna stadganden om det extraordinarie prästerskapets i Stockholm avlöning hava veterligen icke före den 1 juni 1916 funnits, utan har frivillig överenskommelse därom träffats, varvid någon skillnad ej såsom i ärkestiftet gjorts mellan ersättning för bostad och vivre och annan avlöning utan har en summa i ett för allt lämnats. Någon minskning i denna summa inträdde ej, sedan adjunkterna fingo arvoden från kyrkofonden, utan har den i stället såsom ersättning för bostad och vivre utgått ej endast med det gamla beloppet, utan jämväl genom konsistoriets ingripande med alltjämt ökade belopp, så pass betungande att det torde få anses hårt att av adjunktstagarna utkräva mera. Hela förhistorien om tillkomsten av lagen den 9 juni 1916 visar ock, att dess syfte varit att bereda de i Stockholm tjänstgörande adjunkterna en förmån, som deras likar i de övriga stiften redan kommit i åtnjutande av, och ingalunda att bereda det ordinarie prästerskapet i Stockholm någon lättnad.

Konsistoriet anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes finna dessa skäl tala för billigheten av ett efterskänkande ej blott i särskilda fall utan av samtliga nu ifrågavarande medel på den väg och intill den tid, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt. Konsistoriet åberopar sig till stöd för denna anhållan även på de yttranden, som av överståthållarämbetet och statskontoret i ämnet avgivits respektive den 6 september 1922 och den 21 oktober 1922.

Sedan statskontoret från konsistoriet mottagit behöriga handlingar har statskontoret fastställt de avgiftsbelopp, som framgå av följande av statskontoret uppgjorda sammandrag.

#### *Sammandrag*

av längder över de ordinarie präster i Stockholms stad, som under ecklesiastikåren 1916—1925 hos sig haft ordinarie eller extraordinarie präst anställd samt hava att jämlikt 25 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 till kyrkofonden inbetala i nämnda § omförmälda avlöningsmedel.

Kyrkoherden i Katarina församling C. A. Landquist . . . . .	kr. 5,628: 47
Kyrkoherden i Maria Magdalena församling K. A. Eklund . . . . .	» 4,951: 80
Kyrkoherden i Kungsholms församling C. V. Larsson . . . . .	» 336: 38
Kyrkoherden i Klara församling G. V. Bokander . . . . .	» 4,062: 61



Komministern i Storkyrkoförsamlingen R. A. Brandel . . . . .	kr.	204: 05
Komministern i Johannes församling E. Lignell . . . . .	»	103: 64
Komministern i Katarina församling C. Edquist . . . . .	»	23: 87
Komministern i Kungsholms församling O. R. Blomquist . . . . .	»	3,669: 58
Komministern i Matteus församling A. J. Holmbäck . . . . .	»	24: 67
Komministern i Engelbrekts församling A. Lindh . . . . .	»	555: 73
Komministern i Oscars församling N. S. H. Algård i egenskap av pastoratsadjunkt i samma församling . . . . .	»	385: 92
Komministern i Engelbrekts församling E. W. Arbin i egen- skap av pastoratsadjunkt i samma församling . . . . .	»	589: 12
Komministern i Gustav Vasa församling G. A. Ankar i egen- skap av pastoratsadjunkt i samma församling . . . . .	»	216: 95

## Emeriti.

Komminister emeritus P. O. Westberg . . . . .	kr.	2,776: 11
Komminister emeritus E. Laurell . . . . .	»	1,344: 41

## Stärbhus.

Pastor primarius J. F. Håhls stärbhusdelägare . . . . .	kr.	1,654: 19
Kyrkoherden A. Strandells stärbhusdelägare . . . . .	»	1,058: 57
Komminister K. B. F. Wadströms stärbhusdelägare . . . . .	»	794: 02
Komminister K. Gasslanders stärbhusdelägare . . . . .	»	745: 78
Komminister C. E. Fristedts stärbhusdelägare . . . . .	»	1,240: 80
Komminister A. Karlgrens stärbhusdelägare . . . . .	»	102: 03
Komminister A. Svanbergs stärbhusdelägare . . . . .	»	1,004: 38

Pastoratsadjunktsbefattningen i Gustav Vasa församling . . . . .	kr.	385: 92
Komministersbefattningen i Sofia församling . . . . .	»	408: 10
Pastoratsadjunktsbefattningen i Engelbrekts församling . . . . .	»	446: 78
Pastoratsadjunktsbefattningen i Brännkyrka församling . . . . .	»	260: 61
Pastoratsadjunktsbefattningen i Kungsholms församling . . . . .	»	111: 70
Komministersbefattningen i Klara församling . . . . .	»	45: 91
Komministersbefattningen i Kungsholms församling . . . . .	»	223: 39
Pastorsadjunktsbefattningen i Maria församling (sällskapet för befrämjande av kyrklig själavård) . . . . .	»	3,169: 53
Kyrkoherdebefattningen i Storkyrkoförsamlingen . . . . .	»	681: 20
Pastoratsadjunktsbefattningen i Kungsholms församling . . . . .	»	510: 97
Komministersbefattningen i Katarina församling . . . . .	»	510: 97
Komministersbefattningen i Kungsholms församling . . . . .	»	334: 14
Komministersbefattningen i Matteus församling . . . . .	»	47: 73
Komministersbefattningen i Klara församling . . . . .	»	157: 86

Stockholm, kungl. statskontorets fondbyrå den 2 december 1925.

L. Lindblad.

Slutligen har *statskontoret* i skrivelse den 2 december 1925 anført:

I underdånigt utlåtande i ärendet den 21 oktober 1922 framhöll statskontoret, att ett uttagande efterräkningsvis hos vederbörande präster eller eventuellt deras stärbhus av ifrågavarande avlöningsmedel knappast kunde anses vara med billighet överensstämmande. Sedan avgiftsbeloppen numera föreliggande uträknade, vill det visserligen förefalla, som borde en del av befatt-

ningshavarna, vilka påförts jämförelsevis mindre avsevärda belopp, vara i stånd att erlägga desamma. Med hänsyn emellertid till de omständigheter, under vilka försummelserna i förevarande avseende ägt rum, och i betraktande av de vanskligheter en prövning i varje särskilt fall nu måste medföra, tillåter sig statskontoret ifrågasätta, huruvida icke konsistoriets anhängande kunde i så måtto bifallas, att skyldigheten för vederbörande prästmän att erlägga dessa avgifter inträdde, såsom statskontoret i ovanberörda underdåniga utlåtande föreslagit, först från och med ecklesiastikåret 1922—1923. För bifall härtill torde emellertid erfordras samtycke av riksdag och kyrkomöte.

Vad församlingarna beträffar, synes ett efterskänkande av kyrkofondens rätt till förmån för dessa icke av behovet påkallat.

Departement-  
chefen.

Av vad i detta ärende förekommit finner jag det ovedersägligt framgå, att det författningsenligt hade ålegat Stockholms stads konsistorium att efter utgången av ecklesiastikåret 1916—1917 och därefter vid varje påföljande ecklesiastikårs utgång upprätta längder över de präster inom Stockholm, vilka haft att för det tilländagångna ecklesiastikåret inbetala de i 26 § prästlöneregleringslagen omförmälda avlöningsmedlen. Av vad konsistoriet anfört måste icke desto mindre anses ådagalagt, att konsistoriet vid sin underlåtenhet att så förfara varit i god tro. En naturlig följd härav har även varit att flertalet av de betalningsskyldiga svävat i okunnighet om att någon skyldighet att erlägga ifrågavarande belopp ålegat dem. Den uppfattning, konsistoriet sålunda hyst, har till en början varit förklarlig. Emellertid har denna uppfattning ej gärna kunnat orubbad bibehållas efter det innehållet i kyrkofondskommitténs skrivelse av den 17 december 1921 blivit bekant för konsistoriet. Även flertalet av de betalningsskyldiga måste anses snart nog, efter det sagda skrivelse kommit konsistoriet tillhanda, hava fått kännedom om dess innehåll. Det vill därför synas som om konsistoriet, åtminstone såvitt rör tiden från och med ecklesiastikåret 1922—1923, saknat fog för sin underlåtenhet att upprätta sådana längder, om vilka här är fråga. Beträffande tiden före sistnämnda ecklesiastikår torde de skäl, som konsistoriet i sin skrivelse av den 15 september 1925 anfört till stöd för sin hemställan om efterskänkande helt eller delvis av berörda avgifter vara väl värda att beaktas. Det vill nämligen synas som om det ordinarie prästerskapet i Stockholm fått vidkännas jämförelsevis stora utgifter för de extraordinarie präster, som hos dem varit anställda. Härtill kommer att ett uttagande efterräkningsvis av resterande belopp för en så lång tid måste hårt drabba dem, som slutligen hava att vidkännas utbetalningen av desamma. Jag har därför ansett det riktigast att ansluta mig till den av överståthållarämbetet och statskontoret företrädde uppfattningen att vederbörande skäligen böra befrias från skyldighet att erlägga de fastställda beloppen, så vitt avser tiden före ingången av ecklesiastikåret 1922—1923. Ett genomförande av detta förslag skulle medföra, att de å sammandraget uppförda emeriti och flertalet där upptagna stärbhus komme att befinna sig bland dem, som finge sin betalningsskyldighet efter-

given. Summan av de belopp, som upptagits å nämnda inom statskontoret uppgjorda sammandrag utgör 38,767 kronor 89 öre. Summan av de belopp, som avse tiden den 1 maj 1922—den 30 april 1925, vilka alltså skulle utkrävas, utgör, enligt för dessa år av konsistoriet upprättade längder, 10,946 kronor 26 öre. Skillnaden mellan nämnda två belopp, eller 27,821 kronor 63 öre utgör alltså summan av de belopp som skulle efterskänkas. Emellertid torde härvid böra ihågkommas att de vederbörande, som sålunda skulle förbliva betalningsskyldiga, icke haft tillfälle att å tid, då det egentligen bort ske, inbetala ifrågavarande belopp. Det gäller således för dem att på en gång komma ut med en summa, som annars blivit fördelad på flera år. I vissa fall kan detta komma att drabba synnerligen hårt, exempelvis ett stärbhus i knappa omständigheter. Det torde därför vara lämpligt att Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att, om särskilt ömmande skäl därtill föreligga, nedsätta eller eftergiva belopp, som hänför sig till tiden den 1 maj 1922—den 30 april 1925.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag alltså hemställa, det Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för sin del medgiva,

att den jämlikt 25 § i lagen om reglering av prästerskaps avlöning den 9 december 1910 och bestämmelserna i lagen den 9 juni 1916 innefattande tillägg till prästlöne-regleringslagen ordinarie präster i Stockholm åliggande skyldighet att till kyrkofonden inbetala vad dem enligt gällande prästmötesbeslut åligger att för avlöning av extraordinarie präster utgiva utöver förmånerna av bostad och vivre samt skjuts i tjänstarenden må eftergivas såvitt angår ecklesiastikären från och med den 1 maj 1916 till och med den 30 april 1922; med rätt tillika för Kungl. Maj:t att, om särskilt ömmande skäl därtill föreligga, nedsätta eller eftergiva belopp, som hänför sig till tiden från och med den 1 maj 1922 till och med den 30 april 1925.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

*E. Meurling.*

---